

[B] **TUSSEN PODIUM EN PAPIER. TWEE
DICHTBUNDELS VAN MAUD VANHAUWAERT**

Maud Vanhauwaert is van vele markten thuis. Ze maakt poëzie, (kort) proza en cabaret en heeft, amper dertig, twee bundels uit en maakte al heel wat kilometers op diverse podia.

Ik schrijf bewust dat Vanhauwaert teksten “maakt”, en niet “schrijft”. Haar teksten lijken het resultaat van een actief, verbaal proces van zoeken naar de meest treffende communicatieve vorm, ongeveer zoals een beeldhouwer een sculptuur maakt. “Schrijven” suggereert een nadruk op een papieren, afgewogen, verstilde waarde van haar werk. Maar deze teksten zijn daar te levendig en te absurd voor, gericht op de interactie tussen stem en luisteraar. In de bundels, en ook op het podium, gaat het nadrukkelijk om het creatieve en het verbale aspect van Vanhauwaerts teksten. En zo schrijf ik over “teksten” in plaats van “gedichten”, omdat ze in haar bundels telkens lijkt te zoeken, tussen poëzie, proza en performance, naar een eigen tussenvorm. Gaf dit alles in *Ik ben mogelijk* (2011) nog wel de indruk van een “bundel in aanbouw”, *Wij zijn evenwijdig* (2014) is veel meer een volgroeide, veelzijdige, overtuigende bundel.

Maud Vanhauwaert deed voorheen actief mee aan poetry slams, maar, in tegenstelling tot veel andere poetry slammers die een bundel uitbrengen, zijn de teksten uit haar debuutbundel niet slechts een verzameling van de beste gedichten en een opstapje tot het officiële poëziedecircuit. Haar schrijftafel bestaat uit de planken van de bühne. Het podium en de daarbij horende merites zijn voor haar een wezenlijk deel van haar poëtica: het metrum is vaak niet te strikt, maar heeft een prettige cadans; er zitten aangename alliteraties en assonanties en soms ook binnenrijm in de teksten, naast woorden die (bijna) rijmen en klinkende zinnen die zweven tussen toegankelijk en raadselachtig. Zie het volgende gedicht uit *Ik ben mogelijk*:

geef mij een man
bij wie ik op de voeten kan staan in een dans

een voorovergebogen man
om te schuilen

met grote longen voor mijn kinderen van
morgen
die op het strand, even geen achterbankkotsers
krokodillen willen oppompen

een gestreken man. Voor de zekerheid
naast mij op familiefeesten

en voor als ze vraagt of ze mij verkeerd heeft
opgevoed

geef mij een man
voor mijn moeder

Het klankspel klopt, met enkele assonanties, de tekst is ritmisch (maar enigszins vrij) en gelaagder dan het podium meestal toelaat. Erik Lindner constateerde in een recensie van *Ik ben mogelijk* al: “het prototype ‘communicatieve poëzie’ (...) die te begrijpen valt in de tijd die het luisteren kost” treffen we niet aan in haar teksten. In dit gedicht, dat typerend is voor *Ik ben mogelijk*, schuilt een thema in tegenstellingen, iets wat in *Wij zijn evenwijdig* beter is uitgewerkt: een

Maud Vanhauwaert, Foto Noortje Palmers.

spanning tussen het duistere en het onschuldige, tussen het bezwaarde en het lichte. Zie daarvoor zinnen als: “de vrouw uit Bangladesh perst een kind op de wereld en hoopt dat het de gereïncarneerde ziel heeft van een Indische olifant. Tegelijkertijd heeft de olifant in India, stervende, totaal niet de ambitie ooit een kind te worden uit Bangladesh.”

Toch lukt het lang niet altijd. Een aantal teksten uit de debuutbundel zijn aardig, maar niet heel sterk. De ambitie om teksten te maken die én poëtisch én in performance sterk overkomen, levert soms teksten op die in geen van beide aspecten slagen: “hoe kan dat / waar elkaar gelaten? // onder de deken / in pas gelezen boeken / daarin iets gezegd?” Of een gedicht werkt maar in één aspect, zoals de cyclus ‘Geschubd zenuwachtig pootje’ die, ook al is hij verknelijk om te lezen, op papier minder doet dan op een podium.

Tussen podium en papier heeft *Wij zijn evenwijdig* een beter evenwicht gevonden. De bundel vertrekt vanuit twee dimensies die elkaar mooi in evenwicht houden: waar *Ik ben mogelijk* de wereld bekeek vanuit het gezichtspunt van een individu in een verwar(ren)de wereld, is *Wij zijn evenwijdig* tegelijk ruimtelijker en kleiner, en daarnaast minder chaotisch. De bundel bouwt, telkens twee teksten/tekstjes per ongenummerde bladzijde, continu op zichzelf voort. De teksten kennen geen poëtische structuur met vaste geregeïndes en strofes, maar lopen vrijwel allemaal prozaïsch door en lijnen uit. De meeste teksten eindigen met een laag streepje (een verwijzing naar Kouwenaars gedachtestreepje?), maar niet allemaal, zodat enkele tekstblokjes naast elkaar strofebouw lijken te suggereren.

De bundel biedt een bredere scala aan perspectieven. Introspectieve regels (“Ik zeg ‘ik ben iemand die hier is’_ ik ben iemand die van ver komt_ ik ben iemand die zich de moeite getroost.”) wisselen af met aangenaam vervreemdende regels die uit de debuutbundel hadden kunnen komen: “Ik zie een vrouw met een opgestoken wijsvinger. Ik vraag ‘waar wijst u naar’ Zij zegt: ‘Ik wijs niet, ik stel een vraag’_” En vervolgens: “Ik zie een kind met een opgestoken wijsvinger. ‘Wat is je vraag’ vraag ik. Zegt het kind ‘ik heb er geen, ik voel de richting van de wind’_.”

Zoals gezegd, de spanning tussen het duistere en

het onschuldige komt in *Wij zijn evenwijdig* sterker naar voren. Zo sluit een gedicht af met de zin: “En ik hield mijn handen zoals gelovigen dat doen: als een kind dat leert duiken_” Het scherpst is de bundel op plekken waar die tegengestelden elkaar raken: “het tiende gedicht gaat over het kind dat per ongeluk het toupetje van zijn moeder aftrekt”. Of, zoals in dit gedicht:

Ik wil vertellen over de droom die ik had waarin ik met een man een kind kreeg. Het kind was een goedaardig knobbeltje dat tussen onze flanken groeide, steeds meer zwol en zwol tot het zo groot werd dat het zich kon losscheuren en dat was het moment dat ik betreurde dat het niet kwaadaardig was. Dat het niet in mij en in de man was uitgezaaid_

Wij zijn evenwijdig behoudt iets van de onrust van *Ik ben mogelijk*, al zit de onrust niet in de tekst zelf maar in de inhoud: een stroom mensen passeert de verteller, mensen van wie niet duidelijk is wie ze zijn, wat hun relatie tot elkaar en tot de verteller is. Het maakt de bundel tot een bonte stoet. Er is voldoende gelegenheid voor de verteller om zich tot hen te verhouden en om introspectief te zijn. Een van de gedichten gaat: “Op de schoot van de wenende vrouw ligt een grote klomp deeg. Ze begint te kneden. ‘Dat doe ik altijd als alles dreigt uiteen te vallen. Hoe meer je kneedt hoe beter het kleeft’_” Vanhauwaert kneedde de thematiek en de compositie van haar tweede bundel zorgvuldig en wist tegelijk gretig te blijven.

ROEL WEERHEIJM

MAUD VANHAUWAERT, *Wij zijn evenwijdig*, Querido, Amsterdam, 2014, 100 p; *Ik ben mogelijk*, 2011, 60 p.
